Îndată ce coborîm însă mai spre miazăzi, la Dunăre, graiurile sârbești se deosebesc de cel carașovean-almăjean. Astfel în toponimicul din valea Dunării, *Mudą̈a* « Moldova-Nouă », amintit mai sus, constatăm vocalizarea lui *l* silabic, deoarece trebue să plecăm dela o formă mai veche **Mldava*. Almăjenii au auzit deci acest toponimic dela Sârbi care-l pronunțau *Mudáva* sau mai degrabă *Mudą̈a*. De fapt graiul sârbesc de astăzi din Valea Dunării prezintă *u* în loc de *l* silabic. Prin urmare regiunea muntoasă ce desparte Valea Almăjului de Valea Dunării formează o graniță dialectală între graiul sârbesc carașovean-almăjean și graiul vorbit la Dunăre.

Se știe că Slavii din Carașova au venit în așezările lor de astăzi de undeva din Vechea Sârbie, probabil în secolul al XV-lea [1]). Tot atunci se va fi așezat și în Almăj o ramură din aceeași Sârbi cari s'au oploșit la Carașova. Aceștia au dat toponimiei slave din Valea Almăjului caracterul sârbesc dialectal cu cele patru caracteristice expuse mai sus. Înainte de venirea lor și în Almăj, ca și în regiunea Carașovei, toponimia slavă a avut probabil același caracter « medio-bulgar » ca și în restul Banatului, în Ardeal și în Muntenia [2]).

E. PETROVICI

2. BĂN. Ų > W, V, B, P.

Sunt cunoscute formele bănățene *capt*, *labd*, *lawtă*, *cheptoare* = caut, laud, laută, cheutoare (v. Philippide, *Originea Românilor*, II, p. 27). În Valea Almăjului (jud. Caraș), pe lângă trecerea la *p*, *b* a lui *ų* din diftongii *aų*, *eų* urmați de *t*, *d*, de ex. *dă lăbdắt să lắbdă* « de lăudat se laudă » (com. Bănia), *kieptų̆ária* « cheutoarea » (Șopotul-Nou), se întâlnește și prefacerea — în unele cuvinte — a lui *ų* intervocalic și chiar inițial în *v*: *luvat* « luat », *luvară* « luară », *núvăru* « nourul », *núviri* « nourii », *nuvirį́él* « nouraș », *ći vo luvá* = te ų̆o lua « te va lua », *vo învia* = ų̆o învia « va învia » (cf. *Anuarul*

[1]) V. Petrovici, *op. cit.*, p. 16—18.

[2]) Cf. Petrovici, *op. cit.*, p. 6—8. E deci posibil ca tratamentul *o* al lui *ŭ* din toponimicul Bozovici (< *bŭz-*) să fie un rest din vechea toponimie slavă a Almăjului dinainte de sec. XV.

BDD-A14832 © 1934-1935 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:33 UTC)

Arhivei de Folklor, III, p. 37, 107, 121, 159). O explicație a acestei schimbări fonologice n'a fost dată până acuma (cf. G. Ivănescu, *Din fonetica evolutivă a limbii române cu câteva discuții de fonetică generală* în *Buletinul Institutului de Filologie Română* « Alexandru Philippide », vol. II, 1935, p. 133, 137, 138).

În articolul *Toponimice slave din Valea Almăjului* (v. p. 175 ș. u. din acest volum), am arătat că graiul slav vorbit cândva în Almăj avea o pronunțare bilabială a lui *v*, păstrată până astăzi în graiul almăjan la câteva toponimice și elemente lexicale de origine slavă: *Dubáu̯ša* (cf. *Dubovčac*), *Rîșáu̯a* = *Rîșava* « Orșova », *Crî'stou̯* « Ziua Crucii » < s.-cr. *Krstov* « idem », etc. Această particularitate fonetică nu a fost proprie numai graiului slav din Almăj. Astfel Carașovenii o au în oarecare măsură și astăzi [1]) și e de presupus că a existat la toți Slavii pe care Românii din Sud-Vestul Banatului i-au romanizat.

În cazul acesta forme ca *luvat*, *núvăr*, *lăbdă* (< **lavdă* < **lawdă*, *capt* < **caft* < **cavt* < **cawt*), etc., în loc de *luu̯at*, *núu̯ăr* « nour », *lau̯dă*, *cau̯t*, etc., sunt un fel de « falșe regresii » datorite străduinței de a evita forme cu *u̯* care au putut fi considerate ca având un fonetism străin, pe timpul când Slavii din Banat erau pe cale de a se romaniza.

E. PETROVICI

3. SUFIXUL -OIU (-OŃU) ÎN TOPONIMIE

În DR. V, p. 576—578, am arătat că sufixul *oń̆u* are astăzi în Banat funcția pe care a avut-o, în celelalte graiuri dacoromâne, sufixul *-escu*. Amândouă sufixele s'au cristalizat în nume de familie: *Pavelescu* = *Păvăloń̆*.

M'am întrebat încă de pe atunci, dacă acest paralelism între cele două sufixe nu se regăsește și în toponimie. Numelor de sate în *-ești* ar trebui să-i corespundă nume în *-oń̆*.

De fapt astfel de toponimice există în Valea Jiului în jurul Petroșenilor. Cel mai cunoscut este numele comunei *Iscroni* (pronunțat *Iscroń̆*) de lângă Vulcan. E un derivat cu sufixul *-oń̆* dela porecla *Iscra* < slav *iskra* « scânteie ». De comuna Uricani ține

[1]) V. Petrovici, *Graiul Carașovenilor*, p. 16—18.

BDD-A14832 © 1934-1935 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:33 UTC)